

Keski-Suomen hyvinvointialueen lisätoimenpiteet kustannusten kasvun taittamiseksi

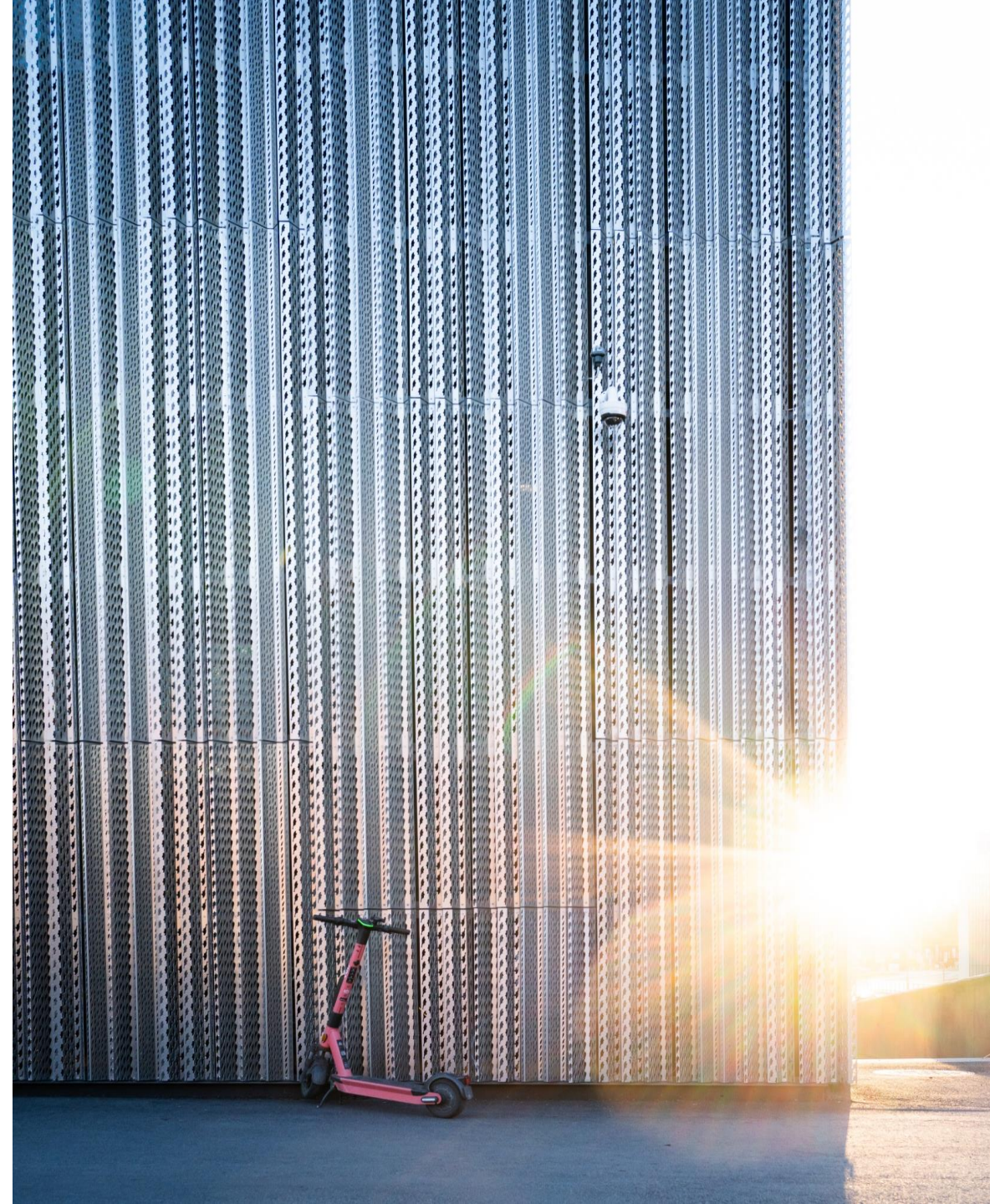
27.5.2025 Aluehallitus

Taustaa

- Aluehallitus käsitteli hyvinvointialueen tammi-maaliskuun neljännesvuosikatsauksen kokouksessaan 29.4.2025. Neljännesvuosikatsaukseen sisältyneen koko vuoden tilinpäätösennusteen perusteella hyvinvointialueen tulos on toteutumassa 21 miljoonaa euroa talousarviota heikompana. Poikkeama syntyy ennusteen mukaan sosiaali- ja terveystalouden toimialalla.
- Aluehallitus totesi asian käsittelyn yhteydessä, että sosiaali- ja terveystalouden tulee pysyä talousarviossa ja kustannusten kasvuprosentti on saatava taittumaan. Aluehallituksen kokoukseen 27.5.2025 tulee valmistella toimenpide-esitys vuoden 2025 talousarviossa pysymiseksi.
- Myös aluevaltuusto edellytti 6.5.2025 käsittelyssään uusien sopeuttamistoimenpiteiden toteuttamista siten, että ennustettu talousarviopoikkeama ei toteudu.
- Toimenpiteitä vuoden 2025 talousarvion toteutumisen varmistamiseksi on valmisteltu ja toimenpiteitä käsitellään aluehallituksen kokouksessa 27.5.2025.

Perusteet

- Keski-Suomen hyvinvointialueen talouden tilanne on hyvinvointialueiden heikoin.
- Valtion rahoitus ei mahdollista tämänhetkistä palveluiden laajuutta ja palvelutasoa. Palvelujen laajuutta ja palvelutasoa on alennettava rahoituksen tasoa vastaavaksi.
- Kustannusten kasvu on taitettava alle hyvinvointialueiden keskimääräisen kustannusten kasvun. Tähän saakka kustannusten kasvu on ollut keskimääräistä suurempaa.
- Tilanne edellyttää uusista talouden sopeuttamistoimista päättämistä talousarvioon jo sisältyvien toimenpiteiden lisäksi.
- Alkuvuoden aikana käytyjen muutostukikeskustelujen yhteydessä todettiin, että Keski-Suomen hyvinvointialueella palvelujen laajuus ja palvelujen piirissä olevan väestön osuus on useissa palveluissa keskimääräistä suurempi -> palvelujen tasokorjaus on mahdollista ilman, että asukkaiden yhdenvertaisuus muihin alueisiin verrattuna heikentyy.

Uudet toimenpiteet

Päätösesitykset 27.5. aluehallitukselle

- 1) Yhteistoimintaneuvottelujen käynnistäminen
- 2) Palvelujen myöntämisperusteiden muutokset (sisältää ikärajojen muutokset)
 - Ikääntyneiden asuminen
 - Kotihoito ja tukipalvelut (sisältää kuntouttavan päivätoiminnan)
 - Lastensuojelun jälkihoito
 - Päätöksenteko yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen elokuussa 2025 hallintosäännön mukaan
 - Omaishoidon tuki

Muut toimenpiteet

- 1) Tulojen lisääminen
 - Muilta organisaatioilta laskutettavien hoito- ja hoivapalvelujen hintojen korottaminen 1.7.2025 alkaen
(viranhaltijapäätökset TP2024 kustannuslaskennan valmistumisen jälkeen)
 - Käynnin korvaavan puhelun asiakasmaksu
(selvitetään toteutusmahdollisuus ja –tapa sekä vaikutus tulokertymään, valmistellaan päätöksentekoon selvityksen perusteella)
- 2) Palvelusetelien käytön päättäminen valituissa seteleissä loppuvuodeksi
(ohjeet päätöksiä tekeville)
- 3) Määräaikaiset toimipisteiden sulut
(aluehallituksen päätös yhteistoimintaneuvottelujen jälkeen elokuussa 2025)

Toimenpiteiden kohdentaminen

- Tähän mennessä talouden sopeuttamistoimenpiteet ovat painottuneet erityisesti hallinnon ja tukipalvelujen keventämiseen ja henkilöstövähennyksiin. Lisäksi on päätetty ensimmäisen vaiheen palveluverkosta, jonka muutosten toimeenpano on käynnissä.
- Hallinnon ja tukipalvelujen keventämisellä ei ole saavutettavissa enää mittavia vaikutuksia -> myös palvelujen laajuuteen on tehtävä muutoksia
- Toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti niihin palveluihin, joiden laajuus tai palvelujen piirissä olevan väestön osuus on suurempi kuin alueilla keskimäärin
- Nyt esitettävät toimenpiteet liittyvät vuoden 2025 talousarvion toteuttamiseen ja niillä tavoitellaan hyvinvointialueetasolla yhteensä 7,6 miljoonan euron vaikutuksia kuluvalle vuodelle.
- Samaan aikaan valmistellaan uusia sopeuttamistoimenpiteitä myös vuoden 2026 talousarvion ja vuosien 2027-2030 taloussuunnitelman osalta, jotta talous saadaan tasapainoon vuonna 2026 ja kertyneet alijäämät katettua vuoden 2030 loppuun mennessä. Talouden tasapainottaminen edellyttää uudella valtuustokaudella muutoksia hyvinvointialueen strategiaan, palveluverkkoon, palvelustrategiaan ja palvelujen myöntämisperusteisiin.
- Sopeuttamistoimenpiteiden lisäksi hyvinvointialueella on parhaillaan käynnissä myös talouden ennakkoinnin ja johtamisen toimintamallien kehittäminen.

TOIMIALOJEN TOIMENPITEET

Sosiaali- ja terveystaloudet neljännesvuosiraportti

- Sosiaali- ja terveystalouksien ensimmäisen neljänneksen tulos ennustaa koko vuoden osalta toimintakatteen toteutumista noin 22 M€ heikompana kuin talousarvio vuodelle 2025
- Vuoden 2025 talousarviossa oli suunniteltuja toimenpiteitä 42,56M€ ja tällä hetkellä niistä arvioidaan toteutuvan 37,1M€ mukaisen säästön. Lisäksi on laadittu korvaavia toimenpiteitä sekä uusia sopeuttamistoimenpiteitä talousarviossa pysymiseksi 12,2M€ edestä
- Verrattuna vuoden 2024 vastaavaan ajankohtaan nähden kasvua on 1-4/2025 noin 3%, kun sen tulisi olla -1,1%. Sosiaali- ja terveystalouksissa on entisestään kiinnitettävä erityistä huomiota kustannusten kasvun hillintään ja merkittäville lisäsäästötoimenpiteille on edelleen tarve vuoden 2025 aikana

Sosiaali- ja terveystalvet, lisäsäästötoimenpiteet

- Sosiaali- ja terveystalvetuiden toimialalla on valmisteltu toimenpiteitä, joilla vuoden 2025 talousarvion ylitysennustetta ja kustannusten kasvuprosenttia pienennetään
- Osa toimenpiteistä on palveluiden järjestämistä ja palveluverkkoa koskevia ja osa operatiivisesti toteutettavia toiminnan muutoksia
 - Palveluiden järjestäminen ja palveluverkko toimenpiteet vaativat toimielimen päätöksentekoa
 - Operatiiviset toimenpiteet ovat työnjohdollisia palvelutuotannon tehostamisen toimenpiteitä
- Valmistelluilla uusilla toimenpiteillä tavoitellaan vuodelle 2025 noin 7M€ lisäsäästöjä sosiaali- ja terveystalvetuissa
- Toimenpiteiden arvioidaan vaikuttavan noin 200 työtehtävään (sosiaali- ja terveystalvetuiden työntekijään)
 - Henkilöstövaikutusten arvioidaan olevan:
 - työtehtävien muutoksia
 - työn suorituspaikan muutoksia
 - muutokset voivat olla määräaikaista tai pysyviä
 - vaikutuksena voi olla myös lomautukset

TOIMENPIDE:

Palveluiden myöntämisen perusteiden muutokset 1.7.2025 alkaen

- Kotihoidon myöntämisperusteiden muutokset => säännöllisen kotihoidon peittävyys alentaminen 1%-yksiköllä
 - Muutoksen kuvaus, kustannusvaikutus : Muutos vähentää kotihoidon käyntejä vähäisemmän palvelutarpeen asiakkailta arvioilta noin 14 400 tuntia/vuosi *Kustannusvaikutus 250 000€*
- Ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisperusteiden muutokset ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys alentaminen 0,5 prosenttiyksiköllä
 - Muutoksen kuvaus, kustannusvaikutus : alentaa peittävyyttä 0,5 prosenttiyksikköä (noin 120 aspaikkaa vähemmän). *Kustannusvaikutus 4M€*
- Lastensuojelun jälkihuollon harkinnanvarainen tuki myöntämisen perusteet
 - Muutoksen kuvaus, kustannusvaikutus : Lastensuojelun jälkihuollon tuki alle 23- vuotiaille (ollut harkinnalla myös ikäryhmille 23-24- vuotta), *Kustannusvaikutus 23 000 €*
- Omaishoidon tuen myöntämisperusteiden muutos
 - Muutoksen kuvaus, kustannusvaikutus : erikoismaksuluokan poistaminen; palkkioluokissa edellytetään nykyistä runsaampaa avuntarvetta päivittäistoiminnoissa, lisäksi hyödynnetään aiempaa vahvemmin RAI-arviota. *Kustannusvaikutus 50 000€*
 - Vastuualuejohtajan neljännesvuosikatsauksessa lisäksi toimenpide : Ylityksen estämiseksi uusia omaishoidon tuen päätökset tehdään kielteisinä toukokuusta alkaen, määrärahaperusteinen kielteinen päätös vaikka täyttäisi myöntämisen perusteet. *Kustannusvaikutus; talousarvion toteutuminen suunnitellusti*

TOIMENPIDE:

Palveluiden myöntämisen perusteiden ja palveluiden laajuuden muutokset

- Ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan myöntämisen perusteet (sisältyy kotihoidon ja tukipalveluiden myöntämisen perusteisiin)
 - Kuntouttavan päivätoiminnan myöntämisen perusteita muutetaan 1.7.2025 alkaen ja toimintataukoja lisätään 1.9-31.12.2025 välisenä aikana
 - Muutoksen kuvaus, kustannusvaikutus:
 - Kuntouttavan päivätoiminnan myöntämisen perusteet: Kohdennetaan saatujen RAI-tietojen pohjalta kuntouttavaa päivätoimintaa niille, jotka palvelusta parhaiten hyötyvät. Ohjataan MAPLE1 (RAI-arviointijärjestelmän Maple 1 -tulos tarkoittaa, että arvioitu henkilö on toimintakyvyltään hyvässä kunnossa ja tarvitsee vain vähän tai ei lainkaan apua päivittäisissä toiminnoissa) asiakkaita enemmän esim. kuntien ja järjestöjen toimintaan. Lisätään etäpäivätoimintaa kohdentamalla palvelua myös säännöllisissä palveluissa oleville, jos he palvelusta hyötyvät ja ovat siihen soveltuvia myöntämisperusteiden perusteella. Muutokset parantavat palvelun kustannusvaikuttavuutta ja vähentävät raskaampien palveluiden tarvetta.
 - Kuntouttavan päivätoiminnan sulkuviikkojen lisääminen viidellä tuo n. 110 000€ säästön kk kuljetuskustannuksista. Lisäksi henkilöstömenojen säästöä 20.000€. Kustannusvaikutus 130 000€, Henkilöstövaikutus=> sijaisia ei tarvita
 - Toimipisteverkkoa ei muuteta, toimintataukoja lisätään talousarvioylityksen estämiseksi
 - Kuntouttavan päivätoiminnan henkilöstömäärä on 85 työntekijää
 - Seniorikeskusmallin koordinaatiotyö keskeytetään ajalla 1.9 – 31.12.2025
 - Kustannusvaikutus 20.000€
 - Henkilöstövaikutus: yksi työntekijä
 - Seniorinhyvinvointineuvolan sulku ajalla 1.9-31.12.2025
 - Kustannusvaikutus 150 000€
 - Henkilöstövaikutus: 9 työntekijää

TOIMENPIDE:

Tiivistetään toimipisteitä sote-asemapalveluiden, näytteenoton ja kuvantamisen sekä alueellisen osastotoiminnan ja neuvolatoiminnan osalta määräaikaisesti [1/4]

- Alueellisen osastotoiminnan osalta toimipisteverkkoa supistetaan mutta palveluiden paikkamäärä pyritään pitämään nykyisellä tasolla
 - Toiminnan keskittäminen isompiin toimipisteisiin on kustannustehokkaampaa ja henkilöstön saatavuus ei ole niin haavoittuvaista
 - Kuvantamisen toimipisteiden sulku mukailee osastotoiminnan sulkua ja/tai rikkoutuneen laitteen tilalle ei hankita uutta
- Sote-asema palveluiden osalta toimipisteverkkoa supistetaan avosairaanhoidon lääkärin ja hoitajien vastaanottotoiminnan, kuntoutuksen sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen ja laboratoriopalveluiden osalta määräaikaisesti siten, että hyvinvointialueen oma palvelutuotanto keskitetään hyvinvointialueen isompiin toimipisteisiin määräaikaisesti ajalle 1.9 – 31.12.2025.
 - Sote-asemien henkilöstövajetta on korvattu oman toiminnan henkilöstökuluja kalliimmilla ostopalveluilla. Kun toimintoja keskitetään tietyille sote-asemille voidaan luopua henkilöstöresurssoinnista ostopalveluna
 - Lisäksi auki olevien sote-asemien tuottavuus kasvaa ja henkilöstöä on myös helpompi rekrytoida isommille asemille eivätkä vastaanotot ole niin haavoittuvia.
 - Neuvolan toimipisteiden sulku mukailee sote-asemien ja sote palvelupisteiden sulkua
 - Lasketut säästöt syntyvät ostopalveluista luopumisella, sekä näytteenoton keskittämällä Fimlabin ylläpitämiin toimipisteisiin, vaikutuksia on myös tuotannon tukipalveluihin.

TOIMENPIDE:

Tiivistetään toimipisteitä sote-asemapalveluiden, näytteenoton ja kuvantamisen sekä alueellisen osastotoiminnan ja neuvolatoiminnan osalta määräaikaisesti [2/4]

- Palvelut keskitetään palvelut määräajaksi isoimpiin toimipisteisiin ajalla 1.9-31.12.2025

Sote-asemapalveluiden keskittäminen 1.9.-31.12.25:

- Toivakan sote-palvelupiste suljettu, palvelut Joutsan ja Sampoharjun sote-asemilta
- Luhangan sote-palvelupiste suljettu, palvelut Joutsan sote-asemalta
- Kannonkosken sote-palvelupiste suljettu, palvelut Saarijärven sote-asemalta
- Karstulan sote-asema suljettu, palvelut Saarijärven sote-asemalta
- Kivijärven sote-palvelupiste suljettu, palvelut Saarijärven sote-asemalta
- Kyyjärven sote-palvelupiste suljettu, palvelut Saarijärven sote-asemalta
- Pihtiputaan sote-asema suljettu, palvelut Viitasaaren sote-asemalta
- Konneveden sote-asema suljettu, palvelut Laukaan sote-asemalta
- Petäjäveden sote-asema suljettu, palvelut Kyllön sote-asemalta
- Kuoreveden sote-asema suljettu, palvelut Jokilaakson sairaalalta (Jämsän sote-asema)

Kustannusvaikutus 540 000€

Henkilöstövaikutus 45 htv

Neuvola ja seksuaaliterveys toimipisteet 1.9.-31.12.2025:

- Konnevesi suljettu, palvelut Laukaan sote-asemalla
- Kivijärvi, Kyyjärvi ja Kannonkoski suljettu, palvelut Saarijärven sote-asemalla
- Kuorevesi suljettu, palvelut Jämsän sote-asemalla

Kustannusvaikutus 20 000€

Henkilöstövaikutus 0,6 htv

TOIMENPIDE:

Tiivistetään toimipisteitä sote-asemapalveluiden, näytteenoton ja kuvantamisen sekä alueellisen osastotoiminnan ja neuvola toiminnan osalta määräaikaisesti [3/4]

Näytteenoton keskittäminen 1.9.-31.12.25:

- Näytteenottopiste Kannonkoski suljettu, palvelut Saarijärven näytteenottopisteeltä
- Näytteenottopiste Karstula suljettu, palvelut Saarijärven näytteenottopisteeltä
- Näytteenottopiste Kivijärvi suljettu, palvelut Saarijärven näytteenottopisteeltä
- Näytteenottopiste Kyyjärvi suljettu, palvelut Saarijärven näytteenottopisteeltä
- Näytteenottopiste Luhanka suljettu, palvelut Sairaala Novan näytteenottopisteeltä
- Näytteenottopiste Toivakka suljettu, palvelut Joutsan ja Sampoharjun näytteenottopisteiltä
- Näytteenottopiste Pihtipudas suljettu, palvelut Viitasaaren näytteenottopisteeltä
- Näytteenottopiste Konnevesi suljettu, palvelut Laukaan näytteenottopisteeltä
- Näytteenottopiste Petäjävesi suljettu, palvelut Kyllön näytteenottopisteeltä
- Näytteenottopisteet Konginkangas, Sumiainen ja Suolahti suljettu, palvelut Äänekosken näytteenottopisteeltä
- **Asiakas voi aina valita minkä tahansa Fimlabin näytteenottopisteen

Kustannusvaikutus 63 000€

Henkilöstövaikutus 4htv

Alueellisen kuvantaminen toimipisteiden muutokset 1.9.2025 alkaen

- Kyllön sote-asemalle ei uusita toista natiivikuvantamisen laitetta
- Joutsan kuvantaminen on suljettu 1.9 – 31.12.2025, palvelut muista kuvantamisen toimipisteistä
- Pihtiputaan kiinteä kuvantaminen suljetaan 1.9.2025 alkaen

Kustannusvaikutus 28 000€

Henkilöstövaikutus 1 htv

TOIMENPIDE:

Tiivistetään toimipisteitä sote-asemapalveluiden, näytteenoton ja kuvantamisen sekä alueellisen osastotoiminnan ja neuvolatoiminnan osalta määräaikaisesti

- Toiminta keskitetään määräajaksi isoimpiin toimipisteisiin ajalla 1.9-31.12.2025

Alueellinen osastotoiminnan keskittäminen 1.9-31.12.2025

Joutsan (15 ss, kesällä 10 ss) suljettu

Pihtiputaan (20 ss) suljettu

Alueellisen osastotoiminnan paikkamäärä pyritään pitämään ennallaan keskittämällä toimintaa toimenpiteen mukaisesti, osastopaikkoja lisätään muihin toimipisteisiin

Kustannusvaikutus 15 000 – 50 000€

Henkilöstövaikutus 42 htv

TOIMENPIDE:

Henkilöstömäärän vähentäminen ja työtehtävien muutokset

- Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialalla vähennetään 100 työtehtävää 1.9. alkaen
 - Terveystieteiden palvelut 40 tt
 - Eläköitymisiä hyödynnetään, tehtävän siirtoja, työn tuottavuuden kasvattaminen, täyttämättä olleita tehtäviä ei täytetä, avustavista/ei potilastyöhön liittyvistä tehtävistä
 - Ikääntyneiden ja vammaisten palvelut 40 tt
 - Eläköitymisiä hyödynnetään, tehtävät/työ tasataan ja sisäisiä siirtoja tehdään tarvittaessa
 - Lasten, nuorten ja perheiden sote palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut 20 tt
 - Eläköitymisiä hyödynnetään, tehtävän siirtoja, työn tuottavuuden kasvattaminen, täyttämättä olleita tehtäviä ei täytetä, avustavista tehtävistä vähennystä

Kustannusvaikutus 1,8M€

Henkilöstövaikutus 100 htv

- Toimipisteiden palveluverkon määräaikaisiin muutoksiin liittyvät henkilöstövaikutukset 1.9 – 31.12.2025
 - Pääasiassa henkilöstö sijoittuu muihin sosiaali- ja terveyspalveluiden tehtäviin, työtehtävien ja työpaikan sijainnin määräaikaisten muutokset
 - Jos soveltuvaa tehtävää ei pystytä osoittamaan voi kyseeseen tulla lomautus

TOIMENPIDE:

Operatiivisesti johdettavat toiminnan tehostamisen ja prosessien uudistamisen toimenpiteet, toimeenpano välittömästi

- Kuntouttavatyötoiminta
 - Palvelutarpeeseen vastataan ensisijaisesti omalla palvelutuotannolla
- Erikoissairaanhoidon operatiivinen palvelualue palvelutarpeeseen (lakisääteiset erikoissairaanhoidon palvelut) vastataan pääasiassa omalla palvelutuotannolla
 - Yhden virka-aikaisen leikkaustiimin lisäys (5 hoitajaa) Jämsän toiminnan päättyessä, oman toiminnan ja tuottavuuden lisäys
- Nuorisopsykiatrian osastojen yhdistäminen sopeutustoimena
 - Kuormitus tasaisesti laskeva, arvioidaan johtuvan koronavuosien hoitovelan vähenemisestä ja nuorten mielenterveys- ja päihdehoitoketjun toimivuuden parantumisesta
 - Siirrytään 2:sta osastosta ja 18 osastopaikasta yhteen osastoon ja 12 potilaspaikkaan
- Vähennetään usean palveluiden hankintavan käyttöä yhtäaikaaisesti esim. ei käytetä osaa palveluseteleistä jos palvelua on muuten saatavissa, omana ja ostopalveluna, palveluja ostetaan vain talousarvion puitteissa
 - Säännöllisen ikääntyneiden kotihoidon palveluseteliä ei myönnetä uusille asiakkaille 1.4.2025 alkaen, talousarviossa pysyminen
 - Lasten ja nuorten terapia ja neuvonta palvelusetelin käyttöä rajoitettu, ei myönnetä enää 1.6.2025 alkaen, talousarviossa pysyminen
 - Lasten ja nuorten neuropsykiatrisen tuen palvelusetelin käyttöä rajoitettu, ei myönnetä enää 1.6.2025 alkaen, talousarviossa pysyminen
 - Ikääntyneiden ympärivuorokautinen palveluasumien, palvelutarpeeseen vastataan ensisijaisesti omalla palvelutuotannolla, talousarviossa pysyminen

TOIMENPIDE:

Operatiivisesti johdettavat toiminnan tehostamisen ja prosessien uudistamisen toimenpiteet, toimeenpano välittömästi

- Sunnuntai työajan vähentäminen – työvuorosuunnittelussa jokaisesta sunnuntai/pyhävuorosta vähennetään 15 min
- Osa-aikaisen työn suunnittelu - sijaisten tarpeen vähentäminen osa-aikaisuuden vuoksi
- Työvuorosuunnittelun yhdenmukaistaminen ja keskittäminen
- Yli- ja lisätöiden vähentäminen (toteuma 3M€ 1-4/2025)
- Tuottavuustavoitteet asiakastyöhön (asiakasta/tt, vastaanottoja kpl/työvuoro, asiakastyöaika työajasta, ymp.vrk toimpisteiden käyttöastetavoite)
- Tiukennetut henkilöstö- ja rekrytointiohjeet
 - Annettu hyvinvointialueella soten suunnitelman pohjalta ja täyttölupamenettely käytössä
- Lisäksi tarkastellaan sosiaali- ja terveystalouden palvelutuotannossa olevia vastuu-, lisä- ja erityisasiantuntijatehtävien keskittämistä vähemmälle määrälle työntekijöitä. Tällä voi olla vaikutuksia noin 500 henkilön palvelussuhteen ehtoihin.

Konsernipalveluiden sopeuttamistoimenpiteet

- Konsernipalveluiden talous on toteutumassa kuluvana vuonna talousarvion mukaisena tai jopa sitä paremmin. Nykyinen ennuste on talousarvion mukainen, mutta ennuste päivitetään puolivuosisikatsaukseen. Toimintakate on alkuvuonna ollut 12,5 M€ jaksotettua talousarviota parempi.
- Talousarviossa olevat säästötoimenpiteet ovat toteutumassa 100 %. Tammi-huhtikuussa 2025 konsernipalveluiden toimintakulut ovat olleet -96,4 M€, kun ne vuosi sitten vastaavana ajankohtana olivat -96,6 M€.
- Keskeiset nostot alkavista YT-neuvotteluista ja lisäsäästötoimenpiteistä:
 - Palvelutuotannon tukipalveluista vähennetään 14 tehtävää. Kaikkiaan henkilöstövaikutukset koskevat 35 henkilöä.
 - Merkittävimpiä toimenpiteitä: Pihtiputaan pesulan sulkeminen, Joutsan tuotantokeittiön lakkauttaminen, henkilöstöruokaloiden lakkauttaminen lukuun ottamatta Äänekosken terveysasemaa, apuvälineiden pesun siirtäminen Äänekoskelta Novan apuvälinekeskukseen. Lisäksi yksittäisten tehtävien ja työnjohdon vähentäminen.
 - Soten palvelupisteiden määräaikaisilla suluilla lisäsäästövaikutus tukipalveluiden henkilöstöön ja sopimuksiin.
 - Tämän lisäksi tarkastellaan hallintopalveluiden, tilapalveluiden ja talous- ja hankintapalveluiden organisaatiota ja tehtäviä.
 - Toimenpiteillä tavoitellaan kuluvana vuonna max. 0,5 M€ lisäsäästöjä. Säästöt kumuloituvat pääosin ensi tilikauteen.

Pelastustoimen sopeuttamistoimenpiteet

- Pelastustoimen toimialan talous on toteutumassa kuluvana vuonna talousarvion mukaisesti. Talousarviossa olevat säästötoimenpiteet ovat toteutumassa 100 %:sti.
- Pelastustoimen toimialalla esitetään vuoden 2025 lisäsopeuttamistoimenpiteeksi pelastustoimen palvelutasopäätöksen mukaisen ja TA 2025 kaudelle päätetyn Keuruun paloaseman pelastustoiminnan 24/7-valmiuden (kärkiyksikkö) aloittamisen siirtämistä vuoden 2026 kehittämistoimenpiteeksi.
- Määräaikaisten virkasuhteiden jatkoja sekä henkilöstön lukumäärää ja tehtäväkuvia tarkastellaan koko toimialalla.
- Toimenpiteillä tavoitellaan kuluvana talousarviovuonna max. 0,1 M€ säästöjä.

Yhteenveto päätöksenteosta

- Päätöksenteko aluehallitus 27.5.2025
 - Kotihoidon ja tukipalveluiden myöntämisen perusteiden muutokset 1.7.2025 alkaen (sisältää Ikääntyneiden kuntouttavan päivätoiminnan myöntämisen perusteet)
 - Ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisen perusteiden muutokset 1.7.2025 alkaen
 - Omaishoidon tuen myöntämisen perusteiden muutokset 1.7.2025 alkaen
 - Yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistäminen
 - Työtehtävien vähentäminen sosiaali- ja terveystalouden palvelutuotannossa; 100 työtehtävää 1.9 alkaen
 - Tiivistetään toimipisteitä sote-asemapalveluiden, näytteenoton ja kuvantamisen sekä alueellisen osastotoiminnan, neuvolatoiminnan osalta määräaikaista
 - Lastensuojelun jälkihuollon harkinnanvarainen tuki myöntämisen perusteet muutokset 1.9.2025 alkaen
 - Seniorikeskustoiminnan koordinaatiotyön ja Seniorinhyvinvointineuvola toiminnan määräaikaisten sulkujen
 - Palvelutuotannon tukipalveluiden uudelleen organisoiminen ja tehtävien vähentäminen. 14 tehtävän vähentäminen, vaikutukset 35 henkilöön.
 - Sosiaali- ja terveystalouden palvelupisteiden heijastusvaikutukset tukipalveluiden henkilöstöön. Säästövaikutukset tarkentuvat myöhemmin.
 - Johtamisen tukipalveluiden vastuualueen organisaation ja tehtävien tarkastelu.
- Päätöksenteko elokuussa hallintosäännön mukaisesti
 - Yhteistoimintaneuvottelujen päättäminen, käsitellyt asiat
 - Työtehtävien vähentäminen sosiaali- ja terveystalouden palvelutuotannossa; 100 työtehtävää 1.9 alkaen
 - Päätös: Lastensuojelun jälkihuollon harkinnanvarainen tuki myöntämisen perusteet 1.9.2025 alkaen
 - Päätös: Palveluiden keskittäminen sote-asemapalveluiden, näytteenoton ja kuvantamisen sekä neuvolatoiminnan osalta määräaikaista 1.9.2025 -31.12.2025
 - Päätös: Alueellisen osastotoiminnan toimipisteiden supistaminen määräaikaista 1.9-31.12.2025
 - Päätös: Seniorikeskustoiminnan koordinaatiotyön määräaikaisten sulkujen

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyvääarkikaikille

LIITE SOTE PALVELUIDEN MYÖNTÄMISPERUSTEIDEN MUUTOKSET 1.7.2025 alkaen

02 Ikääntyneiden asumispalvelujen myöntämisen perusteet

Esitetty muutos	Vaikutus (ERITYISESTI TALOUSVAIKUTUS)
Myöntämisperusteisiin avataan ikääntyneen henkilön määritelmä vanhuspalvelulain mukaisena	Selkeyttää palveluiden välisiä yhdyspintatyöskentelyä ja asiakas saa oikeat palvelut
Asiakkaan paikan sijoittumista tarkennettu; asiakkaan ilmoitus paikan vastaanottamisesta tapahduttava 1 arkipäivän sisällä, muutto 2 vrk:n kuluessa paikan vastaanottamisesta. Vuokrasopimus asiakkaalle laaditaan paikan vastaanottamisesta seuraavana arkipäivänä	Vaikuttaa asiakasprosessin ja hoitoketjussa siirtymisen nopeuteen sekä hyvinvointialueen tuloihin. Nopeuttaa prosessia n. 2-3 vrk/asiakas. Sijoituksia hyvinvointialueen omiin yksiköihin tammi-huhtikuun 2025 aikana n. 150. Vaikutus n. 1350 vrk/v. Talousvaikutus n. 300 000 €/v. Vuokrasopimuksen aloittaminen seuraavasta arkipäivästä vaikuttaa myös vuokratuottojen kertymään, arvio n. 15 000 –20 000 €/v.
Kappale 5 termejä on selkeytetty tilapäisestä asumisesta, lisäksi yhteisöllisen asumisen arviointijakso poistetaan kokonaan. Saattohoitotilanne ja paikkaa odottavan asiakas lyhytaikaishoidossa kuvaus poistetaan kokonaan, koska teksti on palvelukuvausta. Omaishoidon ja omaishoidossa rinnastettavassa asemassa olevien lakisääteiset vapaat ovat jatkossa 2-3 vrk/kk (aiemmin 3 vrk) riippuen hoidon sitovuudesta.	Termien selkeytyksellä vaikutetaan asiakasprosessin lainmukaiseen ohjautumiseen. Omaishoidon ja omaishoitoon rinnastettavien asiakkaiden harkinnanvaraisten vapaiden myöntäminen kohdennetaan jatkossa raskaassa hoitotilanteessa oleville asiakkaille, painopisteenä 2- ja 3. hoitopalkkioluokka, 1. hoitopalkkioluokkaan ei pääsääntöisesti myönnetä harkinnanvaraisia vapaita. Tämä vähentää omaishoidon vapaiden järjestämistä, jolla voi olla vaikutusta omaishoitajien jaksamisen kokemukseen. Toisaalta omaishoidon ja omaishoitoon rinnastettavassa asemassa olevien vapaiden väheneminen vapauttaa lyhytaikaishoidon paikkoja muun muassa sairaalasta kotiutumisen tukemiseen ja nopeuttaa hoitoketjujen toimivuutta. Harkinnanvaraisia vapaita on käyttänyt tällä hetkellä 246 asiakasta ja vapaavuorokausia on kertynyt alkuvuonna 1-4/2025 770 vrk = 2350 vrk/v. Järjestelmistä ei ole saatavissa tilastoja, jotka yhteensovittavat palkkioluokan ja käytettyjen harkinnanvaraisten vapaiden myöntämistä ja käyttöä. Jos arvioidaan, että harkinnanvaraisten vapaiden tiukentaminen vaikuttaa n. 30 % myönnettyjen vapaiden määrään, talousvaikutus n. 700 vrk/v. á 220 €/vrk= 154 000 €. Vaikuttaa nopeuttavasti mm. sairaalasta kotiutumisen prosesseihin, mutta voi vaikuttaa negatiivisesti omaishoitajien jaksamiseen.
Rai-mittareiden selkeytys ja muutokset myöntämisen perusteissa. Yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntäminen perustuu selkeisiin RAI-arvioinnin tuloksiin. Otetaan käyttöön yhdyspintatyöskentelyyn erilliset mielenterveyden RAI-mittarit, joiden avulla asiakkaan kokonaistilannetta on helpompi arvioida.	Yhteisöllisen asumisen RAI-arvioinnin rajat kohdentuvat ensisijaisesti asiakkaan tulovaiheeseen. Kun asiakas asuu yhteisöllisen asumisen yksikössä ja hän on tottunut asumaan siellä, arvioidaan hänen pärjäämistään yhteisöllisessä asumisessa yksiköllisen kokonaisarvioinnin perusteella, tällöin yksittäinen RAI-arvo ei yksinään määritä palvelutarvetta. Yhdyspintatyöskentelyn palvelutarpeenarviointi selkeytyy ja asiakas ohjautuu hänelle parhaiten soveltuvaan palveluun. Myöntämisperusteiden tarkentamisella ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys alenee noin 0,5 prosenttiyksiköllä, minkä myötä voidaan saavuttaa noin 8,1M€:n vuosisäästö kustannuksissa
Poistettu erityismuistiyksikköä koskeva teksti myöntämisen perusteista. Muutettu ARA-nimi oikeaksi.	Poistettu myöntämisen perusteista edelleen palvelukuvauksia, jotka itsestään eivät ole myöntämisen perusteita. Selkeyttää kokonaisuutta.

03 Kotihoidon ja tukipalveluiden myöntämisperusteiden oleelliset muutokset

Esitetty muutos	Vaikutus (ERITYISESTI TALOUSVAIKUTUS)
Kokonaisuutta tiivistetty ja poistettu toistoja, paranneltu lauserakenteita ja sanavalintoja sekä palvelukuvaukseen liittyviä asioita.	Selkiyttää myöntämisperusteita.
RAI-viitearvot käyttöön kuntoutuksen päivätoiminnan myöntämisessä ja etäpäivätoiminnan myöntämisperusteiden muutos	Kohdennetaan saatujen RAI-tietojen pohjalta kuntoutukselle päivätoimintaa niille, jotka palvelusta parhaiten hyötyvät. Ohjataan MAPLE1 asiakkaita enemmän esim. kuntien ja järjestöjen toimintaan. Lisätään etäpäivätoimintaa kohdentamalla palvelua myös säännöllisissä palveluissa oleville, jos he palvelusta hyötyvät ja ovat siihen soveltuvia myöntämisperusteiden perusteella. Muutokset parantavat palvelun kustannusvaikuttavuutta ja vähentävät raskaampien palveluiden tarvetta.
Hygieniapalvelun myöntämisen tiukentaminen	Hyvinvointialueen palveluyksikössä toteutettava hygieniapalvelu viimesijainen (edellytetään arviota kodin muutostöistä) ja hyödynnetään palvelun toteutuksessa tarvittaessa myös muita kuin päivätoiminnan yksiköitä (kuljetuskustannusten hillintä n. 1000€/vuosi).
Ateriapalvelussa erityisruokavaliolle pitää olla perusteena sote-ammattihenkilön arvio tai diagnoosi.	30% ateriapalvelun asiakkaista erityisruokavaliosta on jo todettu ateriapalvelun tarve. Toimintamallin yhtenäistämisen vähentää ateriapalveluiden kustannuksia 2000€/vuosi.
Viitteellisiin tulorajoihin lisätty tieto, että tarkoitetaan bruttotuloja.	Selkiyttää myöntämisen perusteita.
GPS-rannekkeen myöntämistä on tarkennettu lisäämällä virtuaalisen aluerajauksen käyttöehtoja. Lisätty teksti asiakkaalle luovutettavien laitteiden (turvapuhelin, etähoiva, lääkeautomaatit) vastuusta ja korvausvelvollisuudesta asiakkaan näkökulmasta.	Asiakkaalle tulee olla määritelty virtuaalinen aluerajaus, jonka sisällä hän saa vapaasti liikkua. Lisää asiakkaan itsenäisen liikkumisen vapautta. Ei talousvaikutusta. Lisätään asiakkaiden tietoisuutta vuokralaitteiden käsittelystä ja kohtelusta. Kerrotaan, että laitteen tahallinen vahingoittaminen voi johtaa korvausvelvollisuuteen. Tällä hetkellä asiakas korvaa, jo turvapalvelulaitteet. Lääkeautomaattien ja etähoivan osalta talousvaikutus vähentää kustannuksia 5000 €/vuosi
Kotihoidon RAI-mittariarvojen muutokset myöntämisen perusteisiin ja käytettävien mittareiden selkiyttäminen: asiakkaan palvelutarve on kohtalaista ja sen lisäksi asiakkaalla on vähintään ohjauksen/seurannan tarvetta arkisuoriutumisessa perustoiminnoissa tai asiakas tarvitsee suurimman mahdollisen avun tai täysin autettava vähintään kahdessa välinetoiminnoissa tai asiakkaan kognitio on vähintään lieväasteisesti heikentynyt. Myöntämisen perusteista poikkeamisen erityisten syiden vähentäminen, koska kotihoidon myöntäminen perustuu muutosten myötä entistä vahvemmin RAI-arviointiin.	Uudet RAI-mittariarvot tulevat vähentämään kotihoidon palveluiden piiristä vähäisen tai lievän palvelutarpeen asiakkaita. Asiakassegmenttinä kotihoidon palvelut vähenevät asiakkailla, joilla on avuntarvetta yksittäisissä hoitotoimenpiteissä (esim. haavanhoito, avanteen hoito) tai pelkkä lääkityksen tarve. Asiakkaat ohjautuvat jatkossa itsenäiseen pärjäämiseen, apteekin annosjakelun piiriin tai hoitotoimenpiteissä terveydenhuollon avovastaanotolle. Muutos vähentää kotihoidon käyntejä vähäisemmän palvelutarpeen asiakkailta arviolta noin 14 400 tuntia/vuosi, jonka talousvaikutus on kotihoidon henkilöstökustannuksiin 500 000€/vuosi vähemmän. Alentaa kotihoidon peittävyyttä noin yhdellä prosenttiyksiköllä.

06 Omaishoidon tuki; muutokset ja vaikutus 1/2

Esitetty muutos	Vaikutus (ERITYISESTI TALOUSVAIKUTUS)
Ikääntyneiden, yli 65-vuotiaiden omaishoidon hoitopalkkioluokissa hyödynnetään aiempaa vahvemmin RAI-arviointia. Rai-arvioinnin raja-arvot määritelty ja RAI-mittareita selkeytetty ja tiukennuksia RAI-arvoihin tullut kognition ja IADL-toimintojen osalta. Arvioinneissa painopisteenä RAI –arviointi. Hoitopalkkioluokka 1 edellytetään avun tarvetta neljässä päivittäistoiminnossa (aiemmin 3), 2. palkkioluokassa viidessä (aiemmin 4) päivittäistoiminnossa Lasten ja nuorten omaishoidon tuessa 2. hoitopalkkioluokkaa kiristetään siten, että päivittäisissä toiminnoissa vaaditaan apua vähintään viidessä toiminnoissa (aiemmin 4) Eryityismaksuluokka esitetään poistettavaksi. Raskas siirtymävaihe (tilapäinen 1-6 kk) myönnetään 3. palkkioluokan mukaisella palkkion määrällä ja raskaaseen siirtymävaiheeseen tulee täyttyä 2. tai 3. hoitopalkkioluokan edellytykset.	Vaikuttaa omaishoidettavien määrään jatkossa. Arviolta n. 5-10 % ikääntyvistä omaishoidon asiakkaista ei jatkossa enää täytä myöntämisen perusteita, kun omaishoidon tuki arvioidaan uusien perusteiden mukaan. Tämän lisäksi 3. hoitopalkkioluokasta tipahtaa asiakkaita 2- hoitopalkkioluokkaan arviolta 10-20 %. Arviointeihin menee aikaa 1-2 v. Jatkossa 1- hoitopalkkioluokassa on 69 %, 2- hoitopalkkioluokassa n. 21 % ja 3. hoitopalkkioluokassa n. 10 % omaishoidettavista. Talousvaikutus hoitopalkkioluokkien kiristyksestä 1 – 1,2 M€/v. (palkkiot; kokonaan tipahtavat ja alempaan palkkioluokkaan siirtyvät) + vapaiden väheneminen, kun asiakasmäärä vähenee n. 2500 vrk: 550 000 € /v. (laskettu siten, että n. 50 % omaishoidettavista käyttää vapaita ja hinta 220 €/vrk, huom! vaikutus näkyy asumispalveluiden kokonaisuudessa) Eryityismaksuluokka poistaminen vaikuttaa 17 omaishoidettavan tilanteeseen (omaishoidon tuki pääasiallinen tulo omaishoitajalle), talousvaikutus 38 500 €/v. Raskaan siirtymävaiheen tuen talousvaikutus (tällä hetkellä 1 hlö), n. 10 hlö/v.: 5600 €/v. Omaishoidon myöntämisperusteiden palkkioluokkien tiukennukset voivat vaikuttaa muiden palveluiden kysyntään niitä lisäävästi.
Sijaishoitopalkkio esitetään muutettavaksi vuorokausikohtaiseksi ja maksetaan toteutuneiden vuorokausien mukaan, esitetään siirtymäaika (3 kk) sopimuksien muuttamiseksi (sijaishoitotosopimuksissa 2 kk irtisanomisaika ja OIMAAN tehtävät muutokset). Esitetään, että myös harkinnanvaraisiin vapaita (1-4 pv./kk) voitaisiin järjestää jatkossa sijaishoitona.	Omaishoidon vapaat maksetaan sijaishoitajille toteutuneiden mukaisina, sijaishoitona voidaan jatkossa järjestää myös harkinnanvaraisia vapaita. Sijaishoitokorvauksen muuttaminen vuorokausikohtaiseksi ja maksettavaksi toteutuneiden vuorokausien mukaan vaikuttaa erityisesti siihen, että omaishoitaja saa oikeasti hänelle kuuluvat lakisääteiset ja harkinnanvaraiset vapaat ja ne tukevat omaishoitajan jaksamista. Harkinnanvaraisten vapaiden järjestämisen kustannukset vähenevät, jos niitä voidaan toteuttaa sijaishoitona. Ei pystytä arvioimaan, kuinka monelle harkinnanvaraiset vapaat jatkossa järjestetään sijaishoitona, mutta sijaishoitona järjestetty vapaa on edullisin tapa toteuttaa vapaita. Säästö sijaishoidossa järjestettyyn vapaaseen suhteessa perhehoidossa järjestettyyn vapaaseen: 23,22 – 59,21 €/pvä ja suhteessa ympärivuorokautiseen palveluasumiseen: 163,79 - 178,78 €/pvä.

06 Omaishoidon tuki; muutokset ja vaikutus 2/2

Esitetty muutos	Vaikutus (ERITYISESTI TALOUSVAIKUTUS)
Esitetään, että virkistysvapaita ei jatkossa järjestetä palvelusetelillä (siirtymäaika v. 2025 loppuun vanhojen asiakkaiden osalta, koska palveluseteli on myönnetty vuoden 2025 loppuun) Virkistysvapaisiin käytetään jatkossa hyvinvointialueen omaa tuotantoa. Virkistysvapaita myönnetään vain 2- tai 3. hoitopalkkioluokkaan kuuluville, max 10 h/kk.	Virkistysvapaiden käyttö palvelusetelillä loppuu, tällä hetkellä myönnetty 52 asiakkaalle, taloudellinen vaikutus: - 190 000 €/v.
Harkinnanvaraisten vapaiden myöntämistä tiukennetaan siten, että 1. hoitopalkkioluokassa niitä ei myönnetä, 2. hoitopalkkioluokassa: 1-2 pv./kk, 3. hoitopalkkioluokassa 1-4 pv./kk. Omaishoidon harkinnanvaraisen vapaan voi asiakas halutessaan vaihtaa kotona järjestettävään palveluseteliin. Asiakkaan sairastumisesta tai palveluntuottajasta johtuvasta syystä palveluseteli jää käyttämättä, voidaan setelin arvo siirtää seuraavalle kuukaudelle.	Ei pystytä sanomaan, kuinka monelle on myönnetty eri palkkioluokissa harkinnanvaraisia vapaita. Harkinnanvaraisia vapaita käyttää tällä hetkellä 264 asiakasta omais- ja perhehoidossa ja niitä toteutetaan perhehoidossa ja ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä n. 2100 pv/v. (omaishoito) ja omaishoitoon rinnastettavat 250 pv/v. (Vaikuttavuus kuvattu asumisen myöntämisperusteiden dialla)
Lisätty omaishoidon myöntämisperusteisiin työikäisten (18-64 vuotiaat) myöntämisperusteet ja hoitopalkkioluokat	Myöntämisperusteiden lisäyksellä työikäisten omaishoidon tuen arviointi helpottuu ja tulee asiakkaille oikeudenmukaiseksi ja tasa-arvoiseksi, esim. 18-vuotiasta kehitysvammaista tai mielenterveyskuntoutujaa ei arvioida ikääntyneiden myöntämisperusteilla. Työikäisten myöntämisperusteissa on huomioitu tarkemmin avun tarve hygienian hoitamisessa, liikkumisessa sekä psyykkisessä ja kognitiivisessa toimintakyvyn tukemisessa kommunikaation osalta. Ei talousvaikutuksia.